

TERÄSMIES JA RAMBO

On mahdoton sanoa, mistä amerikkalaisten supersankareiden tie alkoi tai mihin se päättyy.

Virallinen historia kertoo, että kaikki alkoi 1938, kun kaksi 17-vuotiasta poikaa loi Supermanin (Teräsmies), mutta eikä aiemmin syntynyt Kippari Kalle, joka sai voimansa pinaatista, ollut supersankari hänkin! Ja sellaiseksi on muuttunut esimerkiksi Flash Gordon, arjalainen tyyppi, jolla on yliuonnollisia kykyjä ja jolle kaikki keinot ovat sallittuja hänen murskatesaan aidon vihan vallassa luhiksi joukkioiksi lyöttäytyneitä, rumia ja ryysyisiä pahan voimien edustajia.

Mad on aina irvailut supersankareita. Meksikon suosituin ja terävin satiirikko Rius loi oman versionsa *Los Supermachos* 1965. *Disneykin* uskalsi muuttaa *Hessun Superhessuksi* punaisen alusvaatekerraston ja pyyheliinan avulla. Kuuban lehdet ja sarjakuvat hyökkäilevät jatkuvasti "imperialistisia" supersankareita vastaan.

Mikään ei kuitenkaan horjuta supersankarien asemaa. Tietysti niillä on huippunsa ja aallonpohjansa. Niiden luonne muuttuu ja ne vaihtavat "mediaympäristöä", kuten nykyään hienosti sanotaan. *Dimen* (10 centiä) maksavista sarjakuvalehdistä ne on siirretty mm. radioon, television ja elokuvaan.

Amerikkalaiset ovat aina otaneet supersankarinsa hyvin vakavasti. Hahmot ja niiden maailma ovat muuttuneet jollain tapaa hyvin todelliseksi, ja niistä keskustellaan kuin oikeista asioista.

Heiposti uskotaan, että nämä lehdet vaikuttavat nuoren lukijan maailmankuvaan, eikä luulo olekaan ehkä aivan väärä.

1950-luvulla moraalisesti huolestuneet, usein vanhoilliseksi kuvatut piirit aloittivat ristiretken sarjakuvalehtiä vastaan. Tulos oli, että julkaisijat hyväksyivät vapaaehtoisin, epävirallisen sarjakuvasaännön sitomaan käsiään.

Tämä *Comics Code* mm. määrää, ettei viranomaisia ja hallitusta saa esittää sarjakuvissa epäkuunnottavassa valossa. Seuraava pykälä kuuluu: "In every instance good shall triumph over evil and criminal punished for his misdeeds."

Hyvän on siis aina voitettava paha.

Teräsmies vannoi pian synnyttyään 1930-luvulla taistelevansa aina "for truth, justice and the American Way". Amerikkalaisen elämäntavan puolesta siis.

Toisessa maailmansodassa supersankareiden mielivihollisia olivat tietysti natsit, fasisitit ja "japsit". Myöhemmin taisteltiin mm. Vietnamissa, ja eräät supersankarit panivat kovalla isän kädellä kuriin myös amerikkalaisilla kampuksilla mellaakoineita opiskelijoita. Pian sankareita alkoivat kuitenkin, muodin mukaan, askarruttaa väkivalta, huumeongelma, naisen asema, rikollisuuden syyt ja oma identiteetti.

Nykynuorisoo tuntee parhaiten uudet supersankarit, jotka liikkuvat valkokankaalla: *Rambo*, *Rockyn*, *Star Wars* hahmot. Ne ovat virallistumassa uudeksi kansanperinteeksi.

Yhdysvaltain presidentti sanoi "May the Force be with you" Tähtien sota -elokuvan kielellä ollessaan ensi kertaa puhelin yhteydessä avaruuskukulaan. Puhuessaan kansalleen Libanonin sodasta hän sanoi: "Näin Rambon eilen illalla. Seuraavalla kerralla tiedän mitä tehdä" (jos syntyy uusi panttivankiriisi). Hän on myös televisiossa ylistänyt *James Bondin* taistelua hyvän puolesta.

Kun sotaelokuvat ennen julistivat Yhdysvaltain armeijan kaikkivoipaisuutta, on valkokankaan nyt vallannut uudenvuorilainen, jollain tapaa hyvin sarjakuvamainen *genre*: yksinäiset sudet, jotka käyvät taistelua oi-

kean asian puolesta Yhdysvaltain valtarakeutesta *huolimatta* tai jopa sitä vastaan. Tienraivaajina voidaan pitää Clint Eastwoodia ja Charles Bronsonia ja jälkeläisinä Rambo ja Rocky nelosta tai elokuvia *Red Dawn* ja *Missing in Action*.

© RENE DE LA NUEZ
KUUBALAISTA
PIILAPIIRANTAA

Vihollisten joukkoon ovat joutuneet byrokraatit, poliitikot, tiedemiehet, armeija, itärannikon liberaalit. He menivät häviämään Vietnamin sodan. He pimitivät kansalta tiedon, että vankileireillä on yhä amerikkalaisia sotilaita. He sokeutuivat huiputeknologiaansa ja maksoivat tuhansia dollareita kahvinkeittimestä tai suihkukoneen vessanpöntön istuimesta.

Heitä vastassa on Rambo, joka kulkee puolialastomana ja kukistaa vihollisarmeijan jousipyssyllä. Rambo, johon verrattuna Teräsmies-elokuvatkin tuntuvat taiteelta. Rambo, joka on suunnattoman, uskomattoman suosittu amerikkalaisen

elokuvalyöleisön keskuudessa — eikä tämä yleisö koostu pelkästään tai pääasiassa pikkupojista.

Joku tutkija on sanonut, että Vietnamin sota oli ensimmäinen sota, jonka elokuvat, niiden synnyttämä mielikuva maailmasta, pitivät käynnissä tai jopa aloittivat. Uusissa ylisankarielokuvissa käydään tulevia sota. Ne vahvistavat käsitystä, että kysymykset ja vastaukset ovat hyvin yksinkertaisia. Ne tukevat Yhdysvaltain nykyisen hallituksen selitystä, että Amerikka on jälleen *underdog*, alkunnessä, ja että henkinen ja materiaallinen varustelu on kii-reesti tarpeen lähes myyttisen pahan valtakunnan kukistamiseksi.

Washington Times, jonka Reagan sanoo lukevansa aina ensimmäiseksi aamulla, kirjoitti Rambon ilmestyttyä, että "Amerikka vihaavien kriitikkojen lauma yrittää leimata tämän filmin roskaksi". Lehden mielestä "Amerikka lähettää Rambon kautta tärkeän viestin ja presidentti Reaganin olisi syytä kuunnella sitä tarkoin".

Ajat muuttuvat. Hieman kärkeä voisi sanoa, että ne piirit, jotka aikoinaan hyökkäilivät pikkupoikien lukemia sarjakuvalehtiä vastaan, pyytävät meitä nyt uskomaan, että Rambo on totta, tulevaisuutta ja oikea tie.

Rambo on kylmäverinen, vähäpuheinen, ihmisenä täysin kylmä. Kaukaiselta planeetalta tullut Teräsmies on hänen rinnallaan inhimillisempi, ihmisen.

Äkkiä vanhat supersankarit tuntuvat demokraattisilta, passifistisilta, naiivin ihanteellisilta. Muistatko miten Teräsmies toteutti amerikkalaista unelmaa, yrittämisen ihannetta, 1950-luvun *Sarjakuvalehden* etusivulla? Hän nuorvasi vanhasta kotterosta nuorelle sotaveteraanille hetkessä uuden auton, jotta nuoripari pääsisi paremmin elämään alkuun. Hän auttoi mukavaa pientä hampurilaisfirmaa mainossodassa lentämällä avaruuteen ja muovamalla Kuun hot dogia syövän ukon näköiseksi.

Teräsmies, tule takaisin!